

Sermayeyi kediye yükledik

A. Yağmur
Tunalı

Sermayeyi kediye yükledik

A. Yağmur Tunalı

Sıradan insan olmak rahattır. Sade insanın beş duyunun hudutlarında belirlenen hayattır. Herhangi bir "canlı"nın yaşama refleksiyle davranışları elbette ayrılır. Sade talepleriyle dar alanda yaşarlar.

İnsan, toplu yaşamasını çerçeveleyen kurallarla çevrilidir. Kalabalıklar istemese, bilmese ve anlamasa da uyar. Bilen ve bildirenler bütün zamanlarda azdır ve onların durumu ayırdır. Çok bilinen kavramı kullanalım, *aydın*, toplumun ruhunu duyan ve duyurandır. Sorumluluk duyanlar ve duyuranlar onlardır. Sanat ve sanatçının yaptığı, o ruha ruh vermektir. Bunu hep hatırlatıyorum ama açmaya fırsat olmuyor.

"NEREDEN NEREYE?"

Sosyal sermayesi iğdiş edilen bir memleketiz. Son günlerde çok konuşulan **İskender Pala**'nın Telekom yönetim kuruluna atanması böyle bir sosyal çöküşün sonucudur. Örneklerden bir örnek olmaktan ötedir. Onu oraya atayanların hiçbir ölçü tanımadıklarını göstermekle kalmaz. Kabul edenin durumu daha fecidir. Toplum önünde öncü ve örnek görünen ve kendisini öyle gösterenlerin yazdıklarının, konuştuklarının, inandıklarını söylediklerinin tam tersini yapmaları çürümüşlüğün başka bir safhasıdır. İkiyüzlülük bu tavır karşısında ahlâklı kalır.

Midhat Cemal'in **Mehmed Âkif**'inde bir cümle elli yıldır hiç hatırımdan çıkmadı: Üstad diyor ki: *"İkiyüzlü insanları sevmeye başladım. Çünkü yaşadıkça yirmi yüzlü insanlar gördüm."* Yüzyıl önce bunu söyleyen **Mehmed Âkif** bu devirde yaşasa ne diyeceği tahmin edilebilir. Şiirlerini salonlarda, meydanlarda okuyanlara, adını dilinden düşürmeyenlere karşı söyleyeceği tokat gibi bir reddiyeden ibaret kalmazdı.

"MÜSLÜMANLIK NERDE?.."

Namuskârlığın zirvelerini gösteren bu yüksek karakter adamının, büyük öncü ve önder kişiliğın şimdi adını kullananlara yazacağı tenkidin dili, *Safahat*'ında okuduklarımızdan kat kat ağır olurdu. **Sâbir**'in hicviyelerindeki *"Harda bir Müselman görürem gorharam"* şiddetini başka türlü söylerdi. Samimi dindarlığıyla aynı fikri *"Müslümanlık mı dedin, tövbeler olsun ne demek?"* deyişini yeterli görmeyeceği kesindir:

*"Müslümanlık nerde! Bizden geçmiş insanlık bile...
Âlem aldatmaksı maksad, aldanın yok, nâfile!
Kaç hakîkî Müslüman gördümse, hep makberdedir;
Müslümanlık, bilmem amma, gâlibâ göklerde!"*

demekle de yetinmezdi. Dilinin kılıcı bugün olsa başka türlü keserdi. Dini diline dolayanın ağzına susturucu biberler sürmede dilinin kudretine; inancının, duygusunun, yüksek karakterinin duygusunu koyarak konuşur ve putları yıkardı.

ZAMANIN EBÛ CEHİLLERİ

Âkif'i sıkça anmam boşuna değil. Müslüman varsa, milliyetçi varsa, insan örneği varsa biri odur. Onun yaşadığı dönemlerde sosyal sermaye gibi tabirler yoktu. "*İnsan*"dan bahsedilirdi. İnsanı insan yapan unsurlar arasında bilgisi görgüsü öne çıkardı. Çok şey bilen ve iyi insan örneği olmayanlara şeytan da denirdi **Ebû Cehil** de. Hatırlamalıyız, 1400 yıl önce **Ebû Cehil** denen adam cahil biri değildi. Ona cehlin babası sıfatı, hakikati gördüğü halde yanaşmamasından ve karşı durmasından dolayı verilmişti. Onlar her zaman vardır ve değişik görünüşlerle olacaklar. En çok dinden görünenlerin içinden **Ebû Cehiller** çıkması dehşetli bir paradokstur.

Evet, şaşmayın, şimdi de şeytanı kışkırtan **Ebû Cehillerimiz** var. Hak hakikat gözetmezler. Gücü ele geçirinceye kadar türlü kılıklara girerler. Milletin verdiği gücü millete karşı kullanmakta tereddüt etmemeleri tipiktir. Bir zamanlar ordudan bazı paşaların bazı konularda bu tarz bir baskıyı uyguladıkları görülürdü.

Şimdiki dinden görünenlerle onların farkını iyi anlamak lazımdır. Çok kimsenin kabule yanaşmayacağını bildiğim bir fikrimi söylemekten geri durmayacağım. Askerlerin sivillere karşı dikkatleri birkaç konudaydı. Bir bakıma seçilmişlerin laiklik ve cumhuriyet rejimi konusunda haddi aşmalarına karşı fren oluyorlardı. Bunu görev sayıyorlardı. Yönetme dertleri yoktu. Her şeye sahip olmak gibi bir düşünceleri yoktu. Yaptıklarına doğru veya yanlış diyebilirdiniz ama çoğu ilkeli adamlardı.

VESAYETLER ÇILDIRDI

Artık bu memleket, onların baskılarından kurtulan bugünkülerin vesayetlerini konuşacak yere geldi. Şimdi yaşadığımız çok yönlü vesayettir. **Âkif** diliyle söylersek, bu dinden görünenler dine fersah fersah uzaktırlar. İyiyi, doğruyu, güzeli arama dönemini bitirme vesayeti her tür kötülüğün anası halinde önümüzdedir. Ancak kendinden olanları ve kendine bağlananları görüp gözeten anlayışın ahlâkı olamaz. Bu kadar nettir.

Türkiye, *açılım* ve *bizim adam seçimi* gibi bozgunculuğun dinamitlerinden korunacağı alana geçecekse yolu bellidir. Düzen gözeten yapılarda, nerede ve nereye olursa olsun, "*adam*" seçiminde ehliyet ve liyakat aranır. Şu veya bu mensubiyet etiketi ölçü değildir. "*Bizim adam*" seçimi ruhunu kaybetmiş ülkelerde ve yapılarda olur. Yalnız emir eri ve tetikçi ararlar. Evet, bu tavrın ahlâkı yoktur ve tabiati bozmasından anlarınız ki yaradılışa terstir.

Ölçüler hoyratça ortadan kaldırılır. İyiler kenara itilir, hak gözetilmez ve -Hak saklasın!- batırılır.

"*Gidiş nereye? Niye bu haldeyiz?*" diyorsak, bir de bu cümleler etrafında düşünmeye mecburuz.